

1983

פרוטוקול מס' 40/7

מישיבת וועדת העבודה,
מיום ד', ג באב תשי"ז - 31.7.1957 בשעה 8.30

בכחור:

- חברי הוועדה: ע. גוברין - היו"ר
- ב. אידלסון
- ט. ארם
- ה. ברנר
- ב. צ. הראל
- א. וילנסקה
- ח. סיגורי-כהן
- ט. קלמר
- י. קרגמן
- א. רימלט
- י. ריפתין
- א. שוסטק

מוזמנים:

- ט. נמיר - שר העבודה
- ד. טנה - מנהל אגף השיכון במשרד העבודה
- י. עילם - המנהל הכללי של משרד העבודה.

סדר-היום:

סיכום הדיון בנעיות שיכון לעולים.

פותח את הישיבה,

היו"ר ע. גוברין:

ח. סיגורי-כהן:

אני מסכים לגישתו של המנהל הכללי של משרד העבודה, מר עילם, שאין לתת ליושבי המעברות את ההרגשה שהנה עומדים להוציא את כולם לשיכון, כי חלק מהם יכול להסתדר בכוחות עצמו אם רק יבין שעליו לטרוח לשם כך.

אני מבין שחלק מיושבי מעברות הצריפונים קשורים לעבודה בסביבות מגוריהם, ועל כן אינם מוכנים לעזוב את המקום. אולי אפשר היה לבנות אח השיכונים באותו מקום, מתוך השתתפות חלק מבעלי היכולת?

ע.ע.

הי"ר ע. גוברין:
נכון שאי-אפשר לייעץ עתה לתושבי המעברות, הקשורים למקומות עבודה בסביבה, לעבור לאיזורי פיתוח, כי אין כל בטחון שאפשר יהיה להשיג להם עבודה. הם נאלצים להישאר במעברות כל עוד אין בונים להם שיכונים במקום.

שר העבודה מ. נמיר:
האמת היא שהבעיה חריפה לא מפני שבונים בשביל העליה החדשה שיכונים באיזורי הפיתוח ומשאירים את העליה הקודמת במעברות, אלא מפני שבונים בשביל העליה החדשה שיכונים בסביבות המעברות.

ב. אידלסון:
נקשר לתכניות השיכון שמעבירים עתה, אני רוצה להפנות את תשומת לב משרד העבודה לכך שיש להביא בחשבון גם את אותם האנשים הנודדים שאין באפשרותם לרכוש דירה, וזוהי בעיה הקיימת בכל העולם, יש צורך לבנות בשיכונים גם יחידות דיור בנות חדר אחד עם פינת אוכל ושירותים.

א. נילנסקה:
יש לברך את הבנייה המזורזת המבוצעת השנה בשביל העולים החדשים מאירופה, ברצוני להעיר כמה הערות בקשר לתושבי מעברות הצריפונים.

מדברי שר העבודה מתברר, כי ישנן עדיין 20 מעברות.

שר העבודה מ. נמיר:
מזה צריך להודיע עוד 3 מעברות שחוסלו: תלפיות, טבריה ולוד, ז.א. שנשארו 17 מעברות.

א. נילנסקה:
אין זה צודק, ואין זה מתקבל על הדעת להשלים עם המצב שתושבי הכרוננים והפחונים ישארו בדיור זה עד שנת 1958, כפי שמתברר מסקירת שר העבודה.

מר טנה:
אין 16 מעברות בדרוננים, ישנן 16 מעברות בדרוננים וצריפונים.

א. נילנסקה:
נמטר על 3500 משפחות בדרוננים ופחונים, היות והמשפחות האלה גרות כבר שנים אחדות בתנאי דיור איומים, אני חושבת כי יש הכרח שהוועדה תמליץ על כך שתושבי הדרוננים והפחונים יקבלו שיכון עוד השנה. לא פעם הובטח להם, בשנה הקודמת ולפני שנתיים, שיועברו לשיכון.

העובדה שמבוצעת עכשיו בנייה מזורזת בעיקר בשביל עולי פולין, היא אמנם עובדה מבורכת, אבל היא מלמדת שאפשר לבצע שיכון מזורז, כאשר ישנם שיקולים מסוימים האומרים שהאנשים לא יבואו אם לא יבנו להם שיכון, אולם אין זה מוצדק שלא מודרזים לבנות שיכון גם בשביל אלה הגרים בדרוננים ופחונים.

אשר לחכנית התלת-שנתית לחיסול מעברות הצריפונים, אני מציעה להחיש את הבנייה ולבצעה במשך מחצית הזמן. העובדה שאפשר היה לבנות באופן מזורז שיכון מסוימים אחר, סוכיחה שאפשר למצוא בתקציב אח האמצעים הדרושים אם חושבים את הדבר להכרחי.

ע.ע.

לגבי תושבי המעברות שאין להם אפשרות לרכוש דירות, הכרחי לבנות דירות להשכרה בתנאים נוחים.

ט. קלמר:

אין ספק שאנו צריכים לסמוך דינו על התכנית לחיסול הבדונים. היה צריך לעשות זאת בזמן, אולם טוב במיוחד מאשר בכלל לא.

יש לי שתי שאלות לשר העבודה ולאנשי משרדו: א. למה לא הביאו בחשבון בעת עריכת התקציב את חיסול הבדונים והפחונים. צריך היה להביא בחשבון טראש את התקוממות תושבי המעברות למראה בניית השיכונים בשביל העלייה החדשה.

אני מציע למשרד העבודה למצוא את המקורות לגיוס הכספים הדרושים לחיסול מעברות הצריפונים עוד בטרם שתפורסם תכנית הבנייה, כי כרגע שהתכנית תפורסם יראו בזה אנשי הצריפונים והפחונים התחייבות מצד הממשלה.

ח. סיגורי-כהן:

אני מבין שאי-אפשר לחסל מעברה בבת-אחת, אולם הייתי מציע שמשרד העבודה יתן תשומת-לב ועדיפות למקרים הסוציאליים ולמשפחות מרובות הילדים.

שר העבודה ט. נמיר:

באחת הישיבות הקודמות של הוועדה וגם במליאת הכנסת, ביחוד בעקבות ביקורה של וועדת החינוך והתרכות בדרום, נשמעו טענות מדוע אין כתובת מרכזית לענייני עיירות העולים. כדקנו את הענין והחלטנו להקים בתוך משרד העבודה, ליד אגף השיכון, מדור מיוחד לענייני עיירות העולים, שיפעל מתוך חיאום עם שאר המוסדות, בראש המדור הזה יעמוד אחד העובדים החרוצים והמוכשרים ביותר, סר סלייפר, הממונה על בניית הציבור.

מר טנה:

קליטת העלייה איננה רק בעיה טכנית של בניית שיכון, זוהי בעיה סוציאולוגית מורכבת של הכרת חברה חדשה בישראל. עשינו בשטח זה שגיאות לא מעטות שלמדנו מהן לעחיד.

אני רוצה שיהיה ברור, כי אותן 2500 משפחות שישארו בסוף השנה במעברות הבדונים והפחונים, ישארו ברובם לא בגלל חוסר תקציב, אלא בגלל בעיות תכנון שקשה להתגבר עליהן.

היו"ר ע. גזברין:

ניסיתי להביא לכלל ביטוי בצורת מסקנות את הדעות השונות שהושמעו בוועדה בשאלת השיכון לעולים.

(יו"ר הוועדה קורא הצעת מסקנות בשאלת השיכון לעולים).

ב. צ. הראל:

היה רצוי להכניס במסקנות איזשהו רמז על הצורך להקדיש יותר תשומת לב לסניטציה מבחינה תקציבית ותכנונית. התרשמנו שהרבה אלמנטים יסודיים של הסניטציה לא מצאו את פתרונם המינימלי בשיכונים העולים, אם מחוסר תקציב ואם מחוסר תכנון.

31.7.57

ע.ע.

בנוגע לסעיף 3, אני מבין שהיו"ר רצה לתת ביטוי לכך שלא יבנו טיפוסים בניין טרובים מהם, לדעתי, היה רצוי לא לצמצם יותר מדי את מספר הטיפוסים, אחרת יקבלו השיכונים צורה של מחנות צבא, הרבה יותר חשוב שאותם הטיפוסים יהיו יעילים ומתאימים לדירור. אני הייתי מציע לקבוע וועדה אשר תבדוק אי זה טיפוס בניין הם המתאימים ביותר.

התשמנו במיורנו שבנין העיירות נעשה מתוך פיצור, שהשיכונים רחוקים אחד מהשני, דבר שמקובל בכל העולם אולם בגלל סיבות שאינן קיימות אצלנו, לי נראה שרצוי יותר להתחיל לכנות במרכז.

כן יש להטליף לכנות בערים ובעיירות בתים בני קומות, כי בדרך-כלל משפחה הרוצה להרחיב את דירתה, עוברת לדירה אחרת רחבה יותר, כמעט ולא מקובל להרחיב דירות קטנות.

היו"ר ע. גוברין: אני מציע לקבל את הצעת חבר הכנסת הראל בקשר לחנאי הסניטציה,

מר טנא: בשיכונים שכבר נבנו בוצע רק השלב הראשון של עבודות הפיתוח, גמר עבודות הפיתוח כולל גם ביצוע הסניטציה הדרושה.

היו"ר ע. גוברין: כן אני מציע לקבל את הצעת חבר הכנסת הראל על הצורך בבדיקה מחדש של טיפוס הבניין המהאים ביותר.

מר טנא: כבר מונה צוות ארכיטקטים לבדיקת טיפוס השיכון היעיל ביותר.

ר' פתיון: אני סבור שהסעיף המדובר על הרגשת הקיפוח של תושבי המעברות איננו מנוסח באופן משביע רצון, הוא יותר מדי פסקני, איננו יכולים להצדיק את הרגשת הקיפוח של תושבי המעברות, אולם עלינו לבטא אותה, אני מציע לומר, בין היתר, שהק פעולה מזורזת לחיסול מעברות העולים יכולה למנוע את הרגשת הקיפוח שנוצרו אצל תושבי המעברות הוותיקים.

אני חושב שיש לקבל החלטה, כי יש להטיב במידה מסוימת את רמת הבנייה, החברר שהרמה היא למטה מהמינימום, וקיים חשש לגבי העתיד.

נוצר מצב פרדוכסלי שמשרדים שונים מטפלים בעניני עיירות העולים, אני מבקש שהוועדה תצטרף לתביעת וועדת הפנים על הצורך בתיאום בין משרדי הממשלה לגבי שאלת העיירות.

אני מציע לבקש ממשרד העבודה לבדוק את שאלת שכר הדירה לגבי המשתכנים מעוטי היכולת.

שר העבודה מ. נמיר: המסקנה היחידה תהיה - שיש צורך להעלות את שכר הדירה, עד עכשיו כמעט ואין משלמים שכר דירה.

א. שוטסק:

סעיף 4 חלש מבחינת הניטוח והתוכן.
אני מציע לנסחו כדלקמן: הוועדה מטילה על משרד העבודה לגשת לביצוע מיידית של תכנית שיכון תושבי הברונקס והצריפונים, יש בנוסח זה משום מהן סמכות מוסרית לשר העבודה לפעול ביחר חוקף.
אני מציע למחוק לגמרי את סעיף 5.

אני מציע שוועדת העבודה תחליט להקים מחוכה ועדה קבועה, אשר בשיתוף עם משרד העבודה תפעל לפתרון כל הבעיות הכרוכות בחיסול המעברות, כגון: בדיקת שכר הדירה, בדיקת החלום הראשון בעד השיכון וכו'.

אני מציע להביע במסקנות הערכה לשר-

העבודה וחבר עובדיו,

א. וילנסקה:

אני מציעה לציין בסעיף 4, כי הוועדה מביעה את צערה על כך שאלפי משפחות שוכנות צרייך במעברות ושיכוני צריפונים.

אני מציעה למחוק לגמרי את סעיף 5, אין צורך להכריז על כך שיש הפליה.

אני מציעה לנסח את סעיף 6 כדלקמן:

הוועדה מחווה דעתה בדבר הצורך הדחוף בחיסול מלא של כל המעברות בהן גרים התושבים בברונקס ובצריפונים - השנה. הוועדה מחווה דעתה בדבר הצורך הדחוף בחיסול מלא של כל המעברות, בהן גרים התושבים בצריפונים - בראשית השנה הבאה; הוועדה ממליצה שהממשלה תאפשר כניסה לדירות בחנאי שכירות חושיים ווליים לתושבי המעברות שאין להם אמצעים לרכוש דירות.

ב. אירלסון:

לא מספיק לציין במסקנות את תביעותינו מהממשלה. צריך לציין גם את תביעותינו מעצמנו, למשל, ענין טילווה השיכון לעולים.

סעיף 5 אינו מנוסח טוב. צריך לציין, כי יש להשקיע מחשבה ומאמצים שלא יהיה מקום להרגשה של קיפוח.

יש להשקיע מחשבה ומאמצים שלא יהיה מקום להרגשה של קיפוח.

א. רימלט:

אני מציע לנסח את סעיף 5 כדלקמן:
הוועדה אינה מוצאת יסוד לטענה על סגמות של הפליה עדתית מכוונת, כביכול, בשיכונים והיא משוכנעת כי עם חיסול מזורז של המעברות תתבטלנה גם הטענות המעוררות הלכי רוח מסויימים בקרב שכנות שונות של אורחי הסדינה יושבי הצריפונים על יחס שונה לסוגי עולים שונים.

בעקבות הערת חברת הכנסת וילנסקה, עלי לציין שהבנייה החדשה לעולים החדשים איננה רק לאירופאיים מביניהם, האירופאיים מהנזים רק 50% מהעליה החדשה.

שר העבודה מ. נמיר:

עלי לציין שלא נשאר נכרסל אף עולה ממצרים. כל העולים ממרסל מועברים לשיכונים, ללא כל הפליה. הטענה הקיימת היא בשטח אחד - בין עולים וותיקים לעולים חדשים. במקרה כל העולים הוותיקים הם בני עדות הטורח, כזו העליה מאירופה לא היתה או אפשרית, בנוגע לעלזה החדשה, אין הפליות בין העולים ואין גם טענות על הפליות.

עלי לציין שלא נשאר נכרסל אף עולה ממצרים.

כל העולים ממרסל מועברים לשיכונים, ללא כל הפליה. הטענה הקיימת היא בשטח אחד - בין עולים וותיקים לעולים חדשים. במקרה כל העולים הוותיקים הם בני עדות הטורח, כזו העליה מאירופה לא היתה או אפשרית, בנוגע לעלזה החדשה, אין הפליות בין העולים ואין גם טענות על הפליות.

הצעת חברת הכנסת וילנסקה על הצורך

בחיסול מעברות הגדוניה והפחונים כבר מבוצעת, בתקציב שהכנסת אישרה ישנו הטכום הדרוש לחיטול מעברות הגדוניה והפחונים, כבר כוונים לתושביהן שיכונים, וחלק מהם משתתף גם בבנייה בחור פועלים, אנו מעריכים שעם גמר שנת 1957 יכנסו לשיכון מחצית מ-3500 המשפחות הגרות בגדוניה והפחונים והמחצית השניה תיכנס לשיכון בשנה הבאה, הבעיה איננה תקציבית, כי אם טכנית בלבד.

בנוגע לדמת הבנייה, נדמה לי שהרמה היא

נאה, שמעתי אתמול בוועדת השרים לעניני כלכלה תרעומת על יוקר רמת הבנייה ותביעה לעשותה פשטנית יותר, אינני חושב שנוכל לקבל את הביקורת הזאת, אולם נדמה לי שאין גם מקום לביקורת נגדית.

אני תומך בהצעה שמע"ף 4 ינוסח באופן

תקיף יותר, מכיון שבעית המימון תהיה קשה, וצריך שכולנו נחיה בהרגשה שזו נקודה לוחצת.

אני מקבל את הצעת חבר-הכנסת ריפתין בקשר

לניסוח סעיף 5.

בענין הסדר לריכוז עניני העיירות, לדעתי

היה משנה בזה שהענין נדון בוועדת הפנים, ולא בוועדת העבודה. בתוך משרד העבודה ישנן כ-7 בחובות לטיפול בעניני העיירות - המדובר בעיירות שאין להן מוסדות מוניציפאליים - ועל-כן הקימונו מדור מיוחד.

אני מציע לציין שאנו מקדמים בברכה

ריפתין:

הקמת מדור מיוחד במשרד העבודה לטיפול

בעיירות, חוץ מזה, יש צורך ביותר תיאום בין המשרדים הממשלתיים השונים והמוכנות.

אשר להצעת חבר הכנסת שוססק להקים וועדת

שר העבודה מ. נמיר:

משנה לטיפול בבעיות הכרוכות בחיסול

המעברות, אינני מתנגד שהוועדה תתעניין ותברר בעיות, אולם אני מתנגד לקביעת הקדים של שיתוף הוועדה בביצוע, להשתתפות בשלטון, זה מחוץ למסגרת המושגים הקונסטטוטיוניים.

אני מקבל את ההצעה שוועדת העבודה תחכנס

היור"ע גוברין:

בזמן הפגרה בכדי לדון על החכנית התלת-

שנתית של משרד העבודה עוד לפני פרסומה.

אני מתנגד בחוקף לכך שהוועדה תדון

בבעיות שכר הדירה של שיכונים העולים.

אני מקבל את ההצעה להביע במסקנות הערכה

למאמצי שר העבודה ועוזריו.

אני מקבל את ההצעה לצאת בקריאה לציבור

בקשר למילווה השיכון לעולים.

בקשר להקמת המדור לטיפול בעיירות, אני

מציע את הנוסח הבא: הוועדה רשמה לפניה את הודעת שר העבודה על פתיחת מדור מיוחד במשרד העבודה, אשר ירכז את הטיפול בבעיות השונות של העיירות, הוועדה מקווה, כי המדור ישקוד על תכנון העיירות בבנייה ובחפסוקה, על פיתוחן וביסוסן המשקי - תוך תיאום עם כל הגופים הנוגעים בדבר.

ע.ע.

אשר לסעיף 6, אני מציע לקיים ישיבה
מיוחדת לדיון בתכנית הבנייה התלת-שנתית, ואז נגיש את מסקנותינו.

י. ריפתין:
במשרד הפנים ישנו מדור מיוחד לתכנון ערים,
אשר רואה עצמו כרשות מרכזית בשטח זה.
אני מבקש שלא נפסוק כאן הלכה בקשר ליחסים בין המשרדים, ועל כן לא אשתתף
בהצבעה על סעיף זה.

מר עילם:
כל ישוב חדש מוקם תוך תיאום כין אגף
השיכון שבמשרד העבודה לכין אגף התכנון
שבמשרד הפנים.

היו"ר ע. גוברין:
אני מקבל את ההערה שסעיף 5 לא יהיה מנוסח
באופן פסקני.

נעבור להצבעות.

הצעות חברת-הכנסת וילנסקה - לא נתקבלו
הצעות היו"ר והצעות חברי-
היוערה שנתקבלו על ידו, חוץ
מהסעיף הדרן בעיירות
הסעיף בענין העיירות

נתקבלו
נתקבלו (ח"כ ריפתין נמנע)

מר טנא:
אני מבקש להגיד במקום "מעברות צריפונים" -
"שכונות צריפונים".

אני מבקש לא לדבר על "חיסול שכונות
הצריפונים" אלא על בנייה לחיובי הצריפונים, כי יתכן שחלק מהצריפונים ישמש
לשיכון עולים חדשים.

שר העבודה ס. נמיר:
אני מקווה שאחרי הפגרה יוזמנו חברי
היוערה לשני טכסים חשובים: 1. חנוכת
הגשר הגדול על פני הירקון, שהיום מתחילים בבנייתו. הוא יפתח כנראה
בסוף אוקטובר או בראשית נובמבר; 2. חנוכת הכביש לאילת.

היו"ר ע. גוברין:
אני מברך את החברים לצאתם לפגרה, וכן
אני רוצה בהזדמנות זו למסור את ברכתי
לשר העבודה ולחבר עובדיו על המפעל הכביר של השיכון לעולים.

(הישיבה ננעלה בשעה 10.40)